

Kartar Singh v. Bakshish Kaur alias Kartari (D. S. Tewatia, J.)

ਡੀ.ਐਸ.ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ.

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਏ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੌਰ ਉਰਫ ਕਰਤਾਰੀ ਆਰ, ਸਪੋਡੈਟ

1965 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1293

13 ਫਰਵਰੀ 1976 ਈ.

ਓਥਸ ਐਕਟ (1969 ਦਾ XLIV) — ਸੈਕਸ਼ਨ 10— ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ — ਕੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ — ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ — ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ - ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ - ਕੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ - ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਹੁੰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੁੰ ਐਕਟ, 1969 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ, ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਤੇ ਆਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਪਰਾ 10)

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 31 ਮਈ, 1965 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਬ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਮਿਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਬੀ ਗੋਇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੀ.ਐਸ ਜੈਨ ।

ਆਰ ਐਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀ.ਐਸ.ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ.

(1) ਪਰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਵਾਲ ਲਈ, ਇਸ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਰਤਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼-ਧਾਰਕ, ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦੇ ਆਯਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਸ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਾਲ 1962 ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੁਦਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੌਰ ਉਰਫ ਕਰਤਾਰੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਹੈ।

(3) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਖਿਲਾਫ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੌਰ ਉਰਫ ਕਰਤਾਰੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਅੱਧੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(4) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਾ. ਕਰਤਾਰੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਦੱਸਦਾ ਸੀ।

(5) ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਤੇ ਇਕ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦਾ ਸਬੂਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਕਰਤਾਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ

Kartar Singh v. Bakshish Kaur alias Kartari (D. S. Tewatia, J.)

ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤਾਰੀ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ 13 ਅਗਸਤ, 1973 ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤਾਰੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਹਾਇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(6) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤਾਰੀ ਜੋ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਬਾਕੀ ਅਧੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(7) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਣ, ਮੈਨੂੰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜਾਅ ਸਹਾਇਕ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਜੈਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ (1) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਰਾਖਾ ਬਨਾਮ ਪੁੰਨੂਨ, (2) ਬੀ. ਸੀਆ ਰਾਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3) ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਵਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (4) ਆਰ. ਚਿਨੱਪਾ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਅਰੋਕਿਆਸਵਾਮੀ, (5) ਕੁੰਦਨ ਬਨਾਮ ਕਰਤਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਹੁੰ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(8) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂੰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਦੁਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (6) ਵਿਚ ਦਰਜ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸ

- (1) ਏਆਈਆਰ 1941 ਲਾਹੌਰ 173
- (2) ਏਆਈਆਰ 1933 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 463
- (3) ਏਆਈਆਰ 1952 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 890
- (4) ਏਆਈਆਰ 1959 ਮੈਸੂਰ 21.
- (5) 1967 PLR 6511
- (6) 1936 PLR 1171,

ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕੇਸ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

(10) ਸਹੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਅਜਿਹੀ ਸਹੂੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ

Kartar Singh v. Bakshish Kaur alias Kartari (D. S. Tewatia, J.)

ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਨੇ ਦੁਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਵਾਇਦਾ :-

“ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੈਰ- ਵਾਰੰਟੀ ਸੀ। ਕਿ ਇਸਨੇ ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਕਿੰਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਪੜਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ. ਕਰਤਾਰੀ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੁੰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸਨ।

ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਸਬੂਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਐਕਟ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਧਰਮ ਸਿੰਘ DW 1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ DW 3 ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ DW 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਕਰਤਾਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ। ਕਰਤਾਰੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਭ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(11) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਜੈਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਘੱਟ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤਾਰਡ ਦੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਾਦਰ ਰਹੀ।

(12) ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹੁੰ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(13) ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਚ.ਐਸ.ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ,

Kartar Singh v. Bakshish Kaur alias Kartari (D. S. Tewatia, J.)

ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ